

A การผลิตน้ำดื่ม ≡

ดังต่อไปนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจ

นับวัน ความต้องการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรและรายได้ของครัวเรือน ส่งผลให้ผู้ประกอบการรายใหม่ๆ ที่มองเห็นโอกาสทางการตลาด เข้าสู่ธุรกิจน้ำดื่มบรรจุขวดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายเล็ก

แม้ในช่วงเวลาที่ผ่านมา อุตสาหกรรมผลิตน้ำดื่มจะขยายตัวค่อนข้างสูง ทว่า ธุรกิจนี้ได้ประสบกับภาวะการแข่งขันมากด้วยเช่นกัน ดังนั้น ผู้ที่ต้องการลงทุนในธุรกิจนี้ ควรศึกษาข้อมูล

1. ศักยภาพของผู้ประกอบการ

- **ขยัน อดทน** ธุรกิจน้ำดื่มมีการแข่งขันกันสูง ผู้ประกอบการจึงต้องมีความขยันในการหาตลาด
- **มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและรักงานบริการ** น้ำดื่มเป็นสินค้าที่มีคู่แข่งมากในแต่ละเขต ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงควรมีการบริการที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า
- **มีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม** ตั้งอยู่ไม่ไกลจากชุมชน และมีเส้นทางขนส่งสะดวก เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง

2. การติดต่อกับหน่วยงานราชการ

ผู้ประกอบการโรงงานน้ำดื่มจะต้องติดต่อกับหน่วยงานราชการ ดังนี้

1. **หน่วยงานท้องที่** ในเรื่องการขออนุญาตสถานที่ผลิตอาหาร และการชำระภาษีโรงเรือน
2. **กรมโรงงาน** หากสถานประกอบการเข้าข่ายโรงงาน ดูได้จากจำนวนแรงม้าของเครื่องจักร
3. **กรมทรัพยากรธรณี** ในกรณีที่ไม่มีน้ำประปา หรือน้ำประปาไม่เพียงพอ
4. **กรมพัฒนาธุรกิจการค้า** เพื่อการจัดตั้งกิจการ
5. **สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือสาธารณสุขจังหวัด** เช่น การขออนุญาตผลิตอาหาร และการขอเครื่องหมาย อย.
6. **ภาษี** เช่น ภาษีเงินได้ และภาษีมูลค่าเพิ่ม

1. หน่วยงานท้องถิ่น/สำนักงานเขต

◆ การขออนุญาตสถานที่ผลิตอาหาร

ผู้ประกอบการจะต้องตรวจสอบว่า สถานที่ผลิตอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานราชการท้องถิ่นใด เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เป็นต้น และส่วนราชการท้องถิ่นนั้น มีข้อกำหนดให้การผลิตอาหารต้องยื่นขออนุญาตหรือไม่

■ สถานที่ติดต่อ

กรุงเทพมหานคร ติดต่อสำนักงานเขต

ต่างจังหวัด ติดต่อราชการส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล

■ ค่าธรรมเนียมการขออนุญาต

ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละท้องถิ่น โดยทั่วไป ค่าธรรมเนียมไม่เกิน 1,000 บาท แต่อัตราสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้คือ 10,000 บาท

ผู้ประกอบการสามารถศึกษารายละเอียดได้จาก <http://www.fda.moph.go.th/fda-net/html/product/other/kbs3/fdframe.htm> บทที่ 6 หน้า 66 - 74

◆ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

ในกรณีที่สิ่งปลูกสร้างเป็นอาคารหรือโรงเรือน ผู้ประกอบการจะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน

- สถานที่ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน

กรุงเทพมหานคร ผู้ประกอบการสามารถชำระได้ยังสำนักงานเขต ที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตั้งอยู่

ต่างจังหวัด ชำระได้ที่เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล

รายละเอียดการเสียภาษี ผู้สนใจสามารถศึกษาได้ที่ <http://www.bma.go.th/html/page4.html>

2. กรมโรงงานอุตสาหกรรม

สถานที่เข้าข่ายโรงงาน สามารถแยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **โรงงานประเภท 1** มีเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต 5 – 20 แรงม้า หรือคนงานไม่เกิน 20 คน โรงงานประเภทนี้ไม่ต้องขออนุญาต แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

2. **โรงงานประเภท 2** มีเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต 20 – 50 แรงม้า หรือคนงานไม่เกิน 50 คน เมื่อจะเริ่มประกอบกิจการ โรงงานต้องแจ้งต่อกรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่โรงงานตั้งอยู่
3. **โรงงานประเภท 3** มีเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเกิน 50 แรงม้า หรือคนงานเกิน 50 คน หรือโรงงานประเภท 1 และ 2 ที่มีการใช้ ฟีน ซีลี้อย หรือกลบเป็นเชื้อเพลิงในการผลิต ผู้ประกอบการต้องยื่นขออนุญาตก่อน จึงจะตั้งโรงงานได้

- **การชำระค่าธรรมเนียม**

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต มีตั้งแต่ 500 บาท สูงสุด 50,000 บาท ขึ้นอยู่กับจำนวนแรงม้าของเครื่องจักร

ค่าธรรมเนียมรายปี ตั้งแต่ 150 บาท สูงสุด 18,000 บาท ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 และ 3 ต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปีทุกปี ตั้งแต่วันเริ่มประกอบกิจการโรงงาน ถ้าผู้ประกอบการมิได้เสียค่าธรรมเนียมภายในเวลาที่กำหนดให้ ผู้ประกอบการจะต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละห้าต่อเดือน

- **สถานที่ชำระค่าธรรมเนียม**

โรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ชำระค่าธรรมเนียมที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนโรงงานในจังหวัดอื่น ๆ ชำระที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่โรงงานตั้งอยู่ ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

<http://www.fda.moph.go.th/fda-net/html/product/other/kbs3/fdframe.htm>

บทที่ 6 หน้า 66 - 74, การขออนุญาตตั้งสถานที่ผลิตอาหาร

3. การขออนุญาตกับกรมทรัพยากรธรณี

- ◆ **การขอใช้น้ำบาดาลและการขออนุญาตเจาะน้ำบาดาล**

ในกรณีนี้ที่ผู้ประกอบการมีปัญหาเรื่องน้ำ คือน้ำประปาไปไม่ถึง หรือน้ำประปาเข้าถึง แต่ไม่เพียงพอต่อการผลิตสินค้า ผู้ประกอบการจะต้องขออนุญาตการใช้น้ำบาดาลกับกรมทรัพยากรธรณี

- **สถานที่ยื่นคำขอ**

กองควบคุมกิจการน้ำบาดาล หรือฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล หรือทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ หรืออุตสาหกรรมจังหวัด

รายละเอียดการขออนุญาต ผู้สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่

<http://www.dmr.go.th/service/TSOOOOOM.htm>

4. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

- การจัดตั้งธุรกิจ/รูปแบบธุรกิจ
รายละเอียดการจัดตั้งธุรกิจ / การขออนุญาต ผู้สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่
<http://www.thairegistration.com/thai/register/detail5.phtml>

5. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

◆ การขออนุญาตผลิตอาหาร

สำหรับสถานที่ผลิตอาหารที่เข้าข่ายโรงงาน ผู้ประกอบการจะต้องยื่นขออนุญาตเป็นผู้ผลิตอาหารต่อสำนักคณะกรรมการอาหารและยา หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่โรงงานตั้งอยู่

■ สถานที่ติดต่อ (กรณีเข้าข่ายโรงงาน)

กรุงเทพมหานคร ติดต่อกองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

ต่างจังหวัด ติดต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งสถานที่ผลิตตั้งอยู่

รายละเอียดการขออนุญาต ผู้ประกอบการสามารถศึกษาเพิ่มเติมที่

<http://www.fda.moph.go.th/fda-net/html/product/other/kbs3/fdframe.htm>

บทที่ 6 หน้า 66 – 74

◆ การขออนุญาตผลิตภัณฑ์ (ขอเครื่องหมาย อย.)

ผู้ประกอบการโรงงานน้ำดื่มจะต้องส่งตัวอย่างวิเคราะห์ตามที่กฎหมายกำหนด และนำผลวิเคราะห์มายื่นขออนุญาตผลิตต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.)

■ สถานที่ออกใบอนุญาต (เครื่องหมาย อย.)

กรุงเทพมหานคร ติดต่อกองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ ถนนพู่ 11000

ต่างจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งสถานที่ผลิตตั้งอยู่

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการขออนุญาต ผู้สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมที่

<http://www.fda.moph.go.th/fda-net/html/product/other/kbs3/fdframe.htm>

บทที่ 6 หน้า 75 – 77

- หลักเกณฑ์วิธีการที่ดี หรือจีเอ็มพี (Good Manufacturing Practice : GMP) ในการผลิตน้ำดื่ม

เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2544 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดให้ธุรกิจน้ำดื่มบรรจุขวด เป็นหนึ่งในสินค้าที่ต้องกำหนดวิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาสินค้าตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีหรือจีเอ็มพี (Good Manufacturing Practice : GMP) ในการผลิตน้ำดื่ม GMP มีผลบังคับใช้กับผู้ประกอบการน้ำดื่มรายใหม่ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2544 เป็นต้นไป ส่วนผู้ประกอบการรายเดิมมีเวลาปรับปรุง เพื่อให้ถูกต้องตามมาตรฐานเป็นเวลา 2 ปี หรือเริ่มบังคับใช้วันที่ 24 กรกฎาคม 2546 สำหรับสาระสำคัญของมาตรฐาน GMP ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขมี 11 ประเด็น สรุปได้ ดังนี้

1. **สถานที่ผลิตและอาคารที่ผลิต** จะต้องตั้งอยู่ในพื้นที่สะอาด ไม่มีการสะสมของสิ่งเหลือใช้ หรือสิ่งปฏิกูลต่างๆ รวมทั้งต้องมีวิธีป้องกันสิ่งปนเปื้อน ทั้งฝุ่นละออง เชื้อโรค แมลงและสัตว์นำโรค สถานที่ผลิตจะต้องถูกออกแบบก่อสร้างให้มีลักษณะง่ายต่อการทำความสะอาด นอกจากนี้ ต้องแบ่งแยกพื้นที่การผลิตเป็นสัดส่วน เพื่อป้องกันการปนเปื้อน ประการสำคัญ ต้องแยกพื้นที่สำหรับผลิตสินค้าออกจากบริเวณที่อยู่อาศัยและห้องน้ำห้องส้วมอย่างชัดเจน
2. **เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์การผลิต** จะต้องมีความเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ติดตั้งในตำแหน่งที่เหมาะสม สามารถทำความสะอาดได้ง่าย และถูกล้างทำความสะอาดฆ่าเชื้ออย่างเพียงพอทั้งก่อนและหลังการผลิต
3. **แหล่งน้ำ** แหล่งน้ำที่นำมาใช้ผลิตน้ำดื่มต้องห่างจากแหล่งโสโครกและสิ่งปฏิกูล โดยผู้ผลิตต้องเก็บตัวอย่างน้ำไปตรวจวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมี กายภาพ และจุลินทรีย์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
4. **การปรับคุณภาพน้ำ** ผู้ประกอบการต้องปรับคุณภาพของแหล่งน้ำตามข้อ 3 เพื่อกำจัดสิ่งปนเปื้อน ให้อยู่ในระดับที่กฎหมายกำหนด
5. **ภาชนะบรรจุ** ต้องทำจากวัสดุไม่มีพิษ และได้รับการทำความสะอาดก่อนนำมาใช้
6. **สารทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ** ผู้ผลิตจะต้องทดสอบประสิทธิภาพการทำความสะอาดและการฆ่าเชื้อ
7. **การบรรจุ** ด้วยเครื่องบรรจุที่มีประสิทธิภาพและสะอาด
8. **การควบคุมคุณภาพมาตรฐาน** ผู้ประกอบการต้องตรวจวิเคราะห์น้ำดื่มที่ผลิต ทั้งด้านจุลินทรีย์ เคมี ฟิสิกส์ เป็นประจำ
9. **การสุขาภิบาล** ผู้ผลิตต้องมีวิธีกำจัดสัตว์และแมลง รวมทั้งระบบกำจัดของเสียในโรงงานที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนกับสินค้าที่ผลิต

10. **บุคลิกและสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน** ผู้ปฏิบัติงานต้องไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง รวมทั้งจะต้องรักษาร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ ในขณะที่ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน หากเข้ามาในพื้นที่ผลิต ก็ต้องรักษาความสะอาดของร่างกายด้วยเช่นกัน

11. **บันทึกและรายงาน** ผู้ผลิตต้องบันทึกและรายงานเกี่ยวกับการตรวจวิเคราะห์น้ำ สภาพการทำงาน ของเครื่องกรองหรือเครื่องฆ่าเชื้อโรค รวมทั้งคุณภาพของน้ำดื่ม ทั้งด้านเคมี ฟิสิกส์ และจุลชีววิทยา

ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

<http://www1.fda.moph.go.th/consumer/csmb/csmb2545.nsf/c5fea1b96750d7b880256849004e9ab4/d39980312929c2a4c7256be200280db0?OpenDocument>

หรือ <http://www2.fda.moph.go.th/law/search/frmsrch.asp?product=3>

6. กรมสรรพากร

- การเสียภาษีเงินได้ และภาษีมูลค่าเพิ่ม

รายละเอียดการจดทะเบียน / ชำระภาษี ผู้ประกอบการสามารถศึกษาได้ที่

<http://www.ismed.or.th/knowledge/alpha/body1/body1.htm>

หรือที่ กรมสรรพากร <http://www.rd.go.th>

3. ภาพรวมการตลาด

สภาพอากาศของประเทศส่งผลให้ความต้องการเครื่องดื่ม เพื่อช่วยดับกระหายคลายร้อนเพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นน้ำดื่มบรรจุขวด น้ำอัดลม น้ำผลไม้ เป็นต้น โดยเฉพาะน้ำดื่มบรรจุขวดมีข้อได้เปรียบทางด้านราคาที่ไม่สูงจนเกินไป ในขณะที่เดียวกัน น้ำดื่มบรรจุขวดยังเป็นสินค้าที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่เน้นเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เพราะไม่มีสารปรุงแต่งอื่น ๆ

ปัจจุบัน ธุรกิจผลิตน้ำดื่มมีมูลค่าตลาดสูงถึงประมาณ 4,000 ล้านบาทต่อปี และมีผู้ประกอบการทั้งรายเล็กและรายใหญ่รวมกันประมาณ 2,000 ราย การผลิตน้ำดื่มมีแนวโน้มขยายตัวได้อีกมากจากหลายปัจจัย เช่น ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำธรรมชาติ ตามการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม แต่ก่อนแหล่งน้ำต่างๆ สามารถนำมาใช้เพื่ออุปโภคและบริโภคได้ ทว่าปัจจุบัน มลภาวะจากแหล่งต่างๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม รถยนต์ เป็นต้น ทำให้แหล่งน้ำมีภาวะปนเปื้อน รวมถึงจำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น สำหรับผู้ประกอบการที่สนใจเข้ามาในตลาดนี้สูงถึงร้อยละ 20-30 ต่อปี

3.1 กลุ่มลูกค้า

กลุ่มลูกค้าสามารถแบ่งตามลักษณะการบรรจุของน้ำดื่มได้ ดังนี้

1. **น้ำดื่มบรรจุขวด** กลุ่มลูกค้าจะเป็นกลุ่มบุคคลทั่ว ๆ ไป ที่ต้องการดื่มน้ำในปริมาณไม่มาก หาซื้อง่าย สะดวกต่อการพกพาและการเดินทาง จะเห็นได้ว่าตามร้านค้าทั่ว ๆ ไป มีน้ำดื่มบรรจุขวดอยู่หลายขนาด เพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภค
2. **น้ำดื่มบรรจุถัง** กลุ่มลูกค้าจะเป็นกลุ่มอาคารบ้านเรือน อาคารสำนักงาน โรงงาน เป็นต้น น้ำดื่มบรรจุถังมีราคาถูก และมีน้ำปริมาณมาก

3.2 ส่วนผสมทางการตลาด

■ ผลิตภัณฑ์น้ำดื่ม (Product)

ในท้องตลาด น้ำดื่มสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ **น้ำดื่มในภาชนะที่เป็นพลาสติกใส และพลาสติกขุ่น** ผู้บริโภคจะนิยมดื่มน้ำในภาชนะบรรจุที่เป็นพลาสติกใสมากกว่า เพราะมีความเชื่อมั่นต่อความสะอาดและปลอดภัย การที่ผู้บริโภคหันมานิยมดื่มน้ำบรรจุขวด เนื่องจากเห็นว่าหาซื้อง่าย และที่สำคัญคือมีประโยชน์ต่อร่างกาย

◆ ลักษณะที่ดีของน้ำดื่มบรรจุขวด/ถัง

1. สภาพภายนอกและสภาพภายในของขวด/ถังที่ใช้บรรจุต้องสะอาด บริเวณฝาปิดต้องไม่มีคราบปนเปื้อน ฝาต้องปิดสนิท มีแผ่นพลาสติกกีดฝาอีกชั้นหนึ่ง
2. ลักษณะของน้ำต้องใส ไม่มีตะกอน สี กลิ่น รสที่ผิดปกติ
3. ฉลากต้องระบุชื่อ ตรา น้ำดื่ม ที่ตั้งของผู้ผลิต ปริมาตรสุทธิ เลขทะเบียน อย. อย่างชัดเจน

<http://www.dmsc.moph.go.th/webroot/khonkaen/chaf1.html#2>

■ การกำหนดราคา (Price)

การกำหนดราคาของน้ำดื่ม จะขึ้นอยู่กับภาวะทั่วไปของตลาดและต้นทุนการผลิต คือ

- การกำหนดราคาตามสภาวะทางการตลาด ผู้ประกอบการรายใหม่ควรสำรวจราคาจากผู้ประกอบการรายเดิมในพื้นที่นั้นๆ เพื่อไม่ให้ราคาสูงหรือต่ำเกินไป แต่ส่วนมาก ผู้ประกอบการน้ำดื่มที่ต้องการหาตลาด จะกำหนดราคาสินค้าต่ำกว่าผู้ประกอบการรายเดิม ทำให้บางครั้ง ผู้ประกอบการต้องประสบภาวะขาดทุน และดำเนินธุรกิจได้ไม่นาน
- การกำหนดราคาจากต้นทุนการผลิต ซึ่งประกอบด้วย ค่าแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และที่มากที่สุดคือค่าบรรจุภัณฑ์ เพราะวัตถุดิบหลักของบรรจุภัณฑ์จะเป็นพลาสติกและเม็ด

พลาสติก ซึ่งอิงกับราคาน้ำมัน ฉะนั้น หากปัจจัยการผลิตถูกปรับราคาสูงขึ้น ผู้ประกอบการก็อาจต้องเพิ่มราคาน้ำดื่ม

ยกตัวอย่างเช่น ผู้ผลิตบางรายอาจกำหนดราคาขายส่งน้ำบรรจุถึง 20 ลิตร ถึงละ 7 บาท และร้านค้าจะขายให้ผู้บริโภคในราคาถึงละ 12 บาท ส่วนน้ำบรรจุขวด ผู้ผลิตจะได้กำไรไม่มาก เพราะเฉพาะต้นทุนขวดพลาสติกตกขวดละ 2 บาท และจำหน่ายให้ร้านค้าในราคาขวดละ 3.30 บาท แต่ผู้ผลิตต้องทำควบคู่กันไปเพื่อเอาใจลูกค้า โดยลูกค้าจะนำไปจำหน่ายในราคา 5-6 บาท

■ ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

ไม่ว่าจะทำธุรกิจประเภทใดก็ตาม ผู้ประกอบการต้องสำรวจตลาดหรือช่องทางการจำหน่ายสินค้าก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตต่อไป โดยทั่วไป ผู้ประกอบการน้ำดื่มมีช่องทางการจำหน่าย ดังนี้

- ติดต่อเอเยนต์หรือตัวแทนจำหน่ายน้ำดื่มในเขตพื้นที่นั้นๆ โดยทำการตกลงหรือกำหนดเงื่อนไขระหว่างผู้ประกอบการน้ำดื่มและตัวแทนจำหน่าย เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านมินิมาร์ท เป็นต้น
- การติดต่อกับลูกค้าโดยตรง เช่น การส่งน้ำดื่มตามบ้านพักอาศัย สำนักงาน โรงงาน ร้านอาหาร เป็นต้น

■ การส่งเสริมการขาย (Promotion)

ผู้ประกอบการมีวิธีการส่งเสริมการขายที่ไม่เหมือนกัน เช่น

- การลดราคาสินค้าให้กับลูกค้า ในกรณีที่ลูกค้าสั่งซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก
- การให้ของชำร่วยในช่วงเทศกาล เช่น เทศกาลวันปีใหม่ ผู้ประกอบการอาจให้ของชำร่วยที่ผู้ประกอบการมีอยู่ เช่น น้ำดื่ม โดยไม่เก็บเงิน ทั้งนี้ จำนวนที่ให้ไม่ควรมากเกินไป จนผู้
ประกอบการต้องแบกภาระ

3.3 สภาพการแข่งขันในตลาด

1. **ความได้เปรียบทางการค้าของผู้ประกอบการรายใหญ่** สถานการณ์การแข่งขันของตลาดน้ำดื่มนั้น พบว่าค่อนข้างรุนแรง เนื่องจากผู้ประกอบการรายใหญ่รุกตลาดมากขึ้น โดยอาศัยความได้เปรียบทางการค้าในเรื่องผลผลิตสินค้าหลายประเภท เช่น น้ำอัดลม น้ำผลไม้ สุรา เบียร์ ฯลฯ ทำ

ให้ผู้ประกอบการรายใหญ่สามารถกำหนดเงื่อนไขและการต่อราคา เพื่อวางจำหน่ายสินค้ากับทางร้านค้าหรือตัวแทนจำหน่ายน้ำดื่ม มากกว่าผู้ประกอบการรายเล็ก

2. **การตัดราคา** ผู้ประกอบการน้ำดื่มมีจำนวนมาก ทำให้เกิดการแข่งขันด้านราคาขึ้น

4. การผลิต

4.1 กรรมวิธีการผลิตน้ำดื่ม

โดยทั่วไป กรรมวิธีการผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดจะแบ่งเป็นขั้นตอนตามที่ อย. กำหนด ดังนี้

1. **ขั้นตอนการกรอง** ประกอบด้วย

- กรองด้วยสารที่เป็นตัวกรอง (ถังกรอง) ชนิดต่าง ๆ และ/หรือ
- ใช้วิธี Reverse Osmosis (R.O)

2. **ขั้นตอนการทำลายเชื้อจุลินทรีย์** ประกอบด้วย

- ใช้แสงอุลตราไวโอเลต (หลอด U.V.) และ/หรือ
- ใช้ระบบโอโซน (Ozone)

อย่างไรก็ตาม การผลิตน้ำดื่มยังแบ่งได้เป็น 2 ระดับ ดังนี้

- ◆ **การผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน** การผลิตน้ำดื่มของอุตสาหกรรมในครัวเรือนจะมีกรรมวิธีไม่ค่อยยุ่งยากซับซ้อน ดังนี้

1. นำน้ำประปาหรือน้ำบาดาลเข้าสู่เครื่องกรอง SAND FILTER
2. ผ่านน้ำเข้าสู่เครื่องกรอง BASE EXCHANGE UNIT ซึ่งบรรจุผงกรองเรซิน เพื่อขจัดความกระด้างของน้ำและสารละลายของเหล็กบางส่วนออก
3. ผ่านน้ำเข้าสู่เครื่องกรอง ACTIVATED CARBON FILTER ซึ่งบรรจุสารกรอง ACTIVATED CARBON เพื่อขจัดกลิ่น สี และตะกอน
4. ผ่านน้ำเข้าสู่เครื่องกรอง BACTERIA FILTER ซึ่งมีไส้กรองเป็น CERAMIC FILTRATION
5. นำน้ำผ่านเข้าสู่หลอดอุลตราไวโอเลต เพื่อฆ่าเชื้อโรค แล้วจึงผ่านน้ำเข้าสู่เครื่องบรรจุ เพื่อบรรจุใส่ภาชนะต่อไป

- ◆ **การผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม** จะมีขั้นตอนการผลิตที่ยุ่งยากซับซ้อน ส่วนใหญ่ใช้กับโรงงานรายใหญ่ ขั้นตอนการผลิตมีดังนี้

1. นำน้ำประปาหรือสูบน้ำจากบ่อบาดาล โดยบ่อบาดาลจะมีความลึกและคุณสมบัติแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งของโรงงาน แต่จะมีความลึกไม่น้อยกว่า 150 เมตร
2. นำน้ำดิบขึ้นทำปฏิกิริยากับอากาศ เพื่อให้แร่ธาตุและสิ่งเจือปนบางชนิดตกตะกอน

3. เติมคลอรีนเพื่อฆ่าเชื้อโรค และเร่งการตกตะกอนของแร่ธาตุ
4. สูบน้ำที่ผ่านการตกตะกอนและฆ่าเชื้อแล้ว ผ่านถังกรองทราย SAND FILTER กรองถ่าน CARBON และกรองความกระด้าง SOFTENER
5. นำน้ำที่กรองแล้วเก็บเข้าถังพักน้ำ โดยเติมคลอรีนฆ่าเชื้อโรคอีกครั้ง เพื่อป้องกันเชื้อโรคที่ลอยอยู่ในบรรยากาศมาปนเปื้อน
6. นำน้ำที่ฆ่าเชื้อแล้วผ่านถังกรองถ่าน CARBON เพื่อกรองคลอรีน กลิ่น สี อีกครั้ง
7. สูบน้ำผ่านเครื่อง POLISHER เพื่อกรองสารแขวนขนาดเล็ก
8. ส่งน้ำเข้าถัง เติมก๊าซโอโซน เพื่อฆ่าเชื้อโรคในขั้นสุดท้าย
9. บรรจุน้ำลงในบรรจุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ

ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

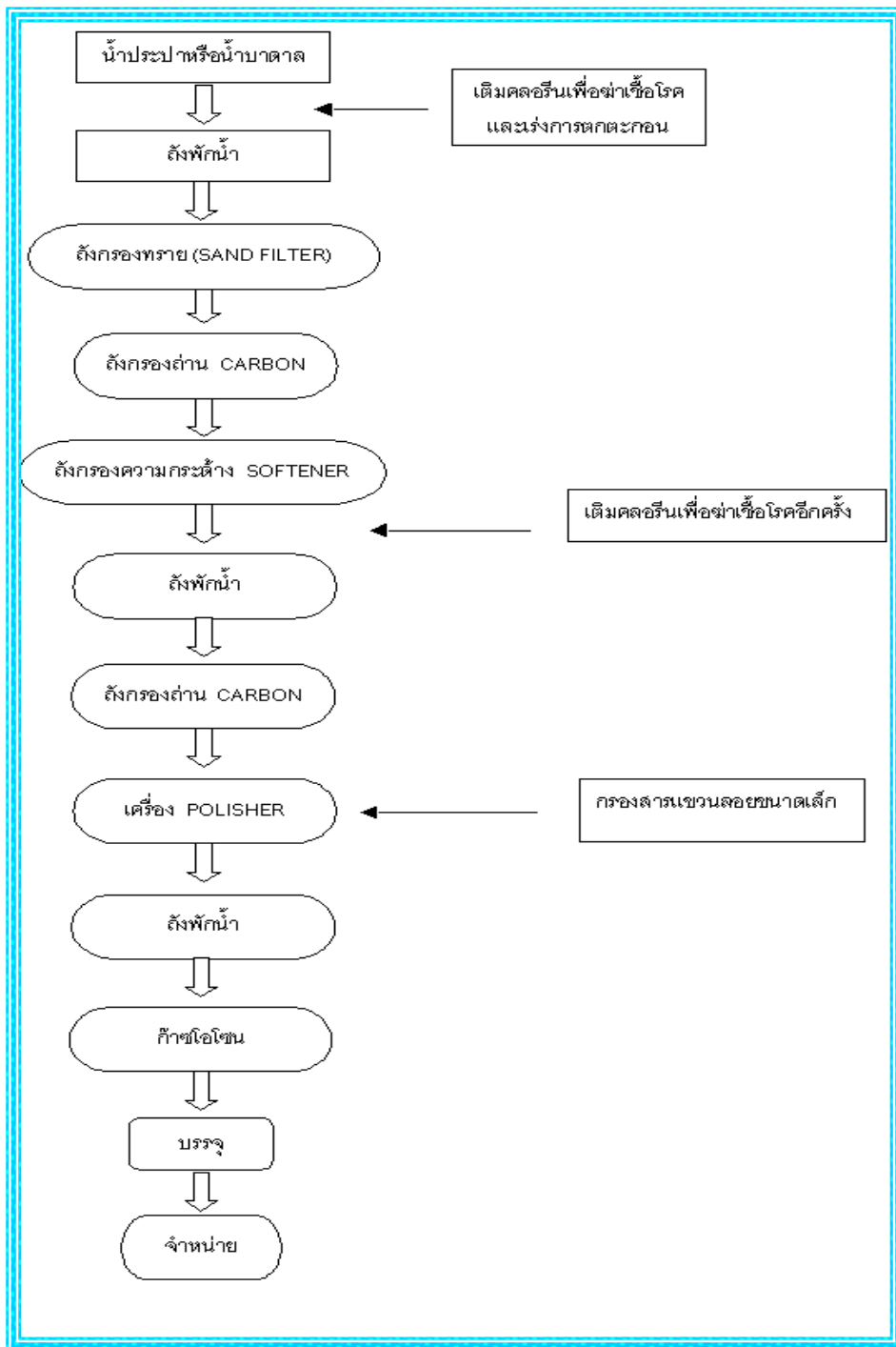
ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, น้ำดื่มบรรจุขวด : ต้นทุนการผลิตเพิ่ม...ผู้ประกอบการเริ่มปรับตัว,

<http://www.tfrc.co.th>

ขั้นตอนการผลิตน้ำดื่มในอุตสาหกรรมครัวเรือน

ขั้นตอนการผลิตน้ำดื่มในโรงงานอุตสาหกรรม

เนื่องจากน้ำดื่มบรรจุขวดมีกระบวนการผลิตที่ค่อนข้างง่าย ส่งผลให้ผู้ประกอบการจำนวนมากสนใจเข้ามาทำธุรกิจน้ำดื่มบรรจุขวด และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เข้ามาจะเป็นรายเล็ก ผลิตในครัวเรือน เพื่อจำหน่ายตามท้องถิ่น

4.2 โรงงานสิ่งปลูกสร้างและสภาพแวดล้อม

• สถานที่ตั้งและอาคารผลิต

สถานที่ตั้งของตัวอาคารและบริเวณใกล้เคียงต้องอยู่ในที่เหมาะสม ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนกับน้ำบริโภค หรือถ้าผู้ผลิตไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้ผลิตก็ต้องมีมาตรการป้องกันเพิ่มเติม อาคารผลิตต้องมีผนังทั้ง 4 ด้าน การจัดอาคารอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วย

1. ห้องติดตั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ปรับคุณภาพน้ำ ห้องดังกล่าวต้องมีพื้นลาดเอียง มีทางระบายน้ำ ไม่มีน้ำขัง
2. ห้องหรือบริเวณเก็บภาชนะก่อนล้าง ห้องนี้ต้องมีพื้นที่แห้ง มีชั้น หรือยกพื้น มีมาตรการป้องกันฝุ่นละออง
3. ห้องหรือบริเวณล้างและฆ่าเชื้อภาชนะบรรจุ ห้องดังกล่าวต้องมีพื้นลาดเอียง ไม่มีน้ำขัง และมีทางระบายน้ำ มีระบบจัดแยกภาชนะที่กำลังรอล้าง และที่ล้างแล้ว
4. ห้องบรรจุ ห้องนี้ต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนอย่างมีประสิทธิภาพ มีทางเข้าออกที่สามารถป้องกันสัตว์ แมลง ไม่เป็นทางเดินผ่านไปยังบริเวณหรือห้องอื่นๆ มีพื้นลาดเอียง ไม่มีน้ำขัง และมีทางระบายน้ำ มีโต๊ะ และหรือแท่นบรรจุ ซึ่งทำความสะอาดง่าย ห้องบรรจุดังกล่าวต้องมีการใช้ และปฏิบัติงานจริง
5. ห้องหรือบริเวณเก็บผลิตภัณฑ์ ห้องนี้ต้องมีชั้น หรือยกพื้นรองรับ มีระบบการเก็บผลิตภัณฑ์เพื่อรอจำหน่าย

• เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์การผลิต

ผิวหน้าของเครื่องหรืออุปกรณ์ที่สัมผัสโดยตรงกับน้ำบริโภค ต้องทำจากวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดสนิม และไม่เป็นพิษ เครื่องมือเครื่องจักรต้องสามารถทำความสะอาด ฆ่าเชื้อได้ง่าย และมีจำนวนพอเพียง เครื่องมืออย่างน้อยต้องประกอบด้วย

1. เครื่องหรืออุปกรณ์การปรับคุณภาพน้ำ
2. เครื่องหรืออุปกรณ์ล้างภาชนะบรรจุ
3. เครื่องหรืออุปกรณ์การบรรจุ

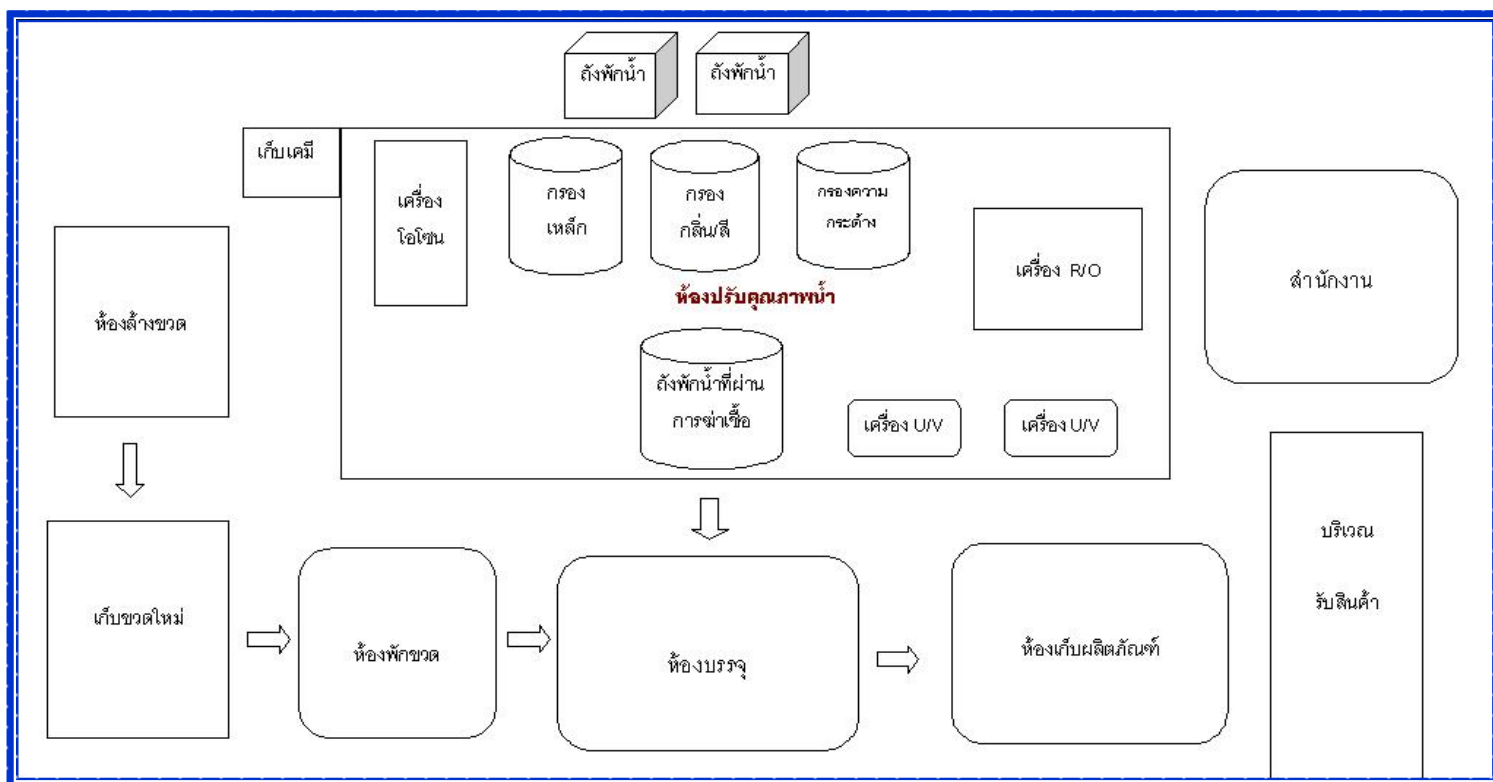
4. เครื่องหรืออุปกรณ์การปิดผนึก
5. โตะหรือแท่นบรรจุ ที่เหมาะสมสำหรับขนาดบรรจุที่ต่างกัน
6. ท่อส่งน้ำเป็นท่อพลาสติก PVC หรือวัสดุอื่นที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน

ผู้ผลิตควรตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้อุปกรณ์ดังกล่าวมีสภาพการทำงานที่ดี นอกจากนี้ อุปกรณ์ยังต้องได้รับการทำความสะอาดและฆ่าเชื้ออย่างเพียงพอ ทั้งก่อนและหลังการผลิต หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม

ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

<http://www.fda.moph.go.th/newfoodsystem/main2frame.htm>

ตัวอย่าง โครงสร้างโรงงานผลิตน้ำดื่ม

4.3 วิธีบริหารแรงงาน

- **การสรรหาแรงงาน** พนักงานในธุรกิจผลิตน้ำดื่ม ประกอบด้วย พนักงานฝ่ายธุรการ พนักงานฝ่ายผลิต ในส่วนของพนักงานฝ่ายธุรการ ประกอบด้วย พนักงานฝ่ายบัญชี สำหรับพนักงานในโรงงานประกอบด้วย ช่างซ่อมบำรุง พนักงานบรรจุ พนักงานล้างภาชนะ พนักงานส่งของ พนักงานขับรถ ผู้ประกอบการอาจสรรหาพนักงานจากการประกาศรับสมัครทางสื่อสิ่งพิมพ์ ประกาศรับสมัครหน้าโรงงาน และจากสำนักงานจัดหางาน
- **การคัดเลือกพนักงานให้เหมาะสมกับงาน** ผู้ประกอบการจะต้องพิจารณาลักษณะของงานว่าควรใช้บุคลากรที่มีความสามารถด้านใด เพื่อให้เหมาะสมกับงาน เช่น พนักงานบัญชีจะต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านบัญชี และมีความละเอียดรอบคอบ ช่างซ่อมบำรุงควรมีความรู้ในเรื่องของเครื่องจักรเป็นอย่างดี วางแผนดูแลรักษาเครื่องจักร เพื่อยืดอายุการใช้งานได้นาน เป็นต้น
- **จำนวนแรงงานที่ใช้** ขึ้นอยู่กับขนาดของโรงงาน กำลังการผลิตน้ำดื่ม และตลาดรองรับสินค้า อย่างไรก็ตาม หากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก โรงงานอาจใช้พนักงานประมาณ 10 คน

4.4 แหล่งที่สามารถให้ความรู้ด้านการผลิต

1. สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 0-2889-3820 ,0-2889-3920, 0-2889-3309 ต่อ 405, 414, 417 สถาบันนี้เกิดจากความร่วมมือระหว่าง 3 หน่วยงาน คือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล และองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (JICA) สถาบันดังกล่าวเป็นสถานที่ผลิตน้ำดื่มแบบ เพื่อให้ความรู้สำหรับเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการดำเนินธุรกิจผลิตน้ำดื่ม
2. ตัวแทนจำหน่ายเครื่องจักร เพราะบริษัทจะรู้ขั้นตอนและกำลังการผลิตของเครื่องจักรทุกประเภทที่มีอยู่

4.5 วิธีลดความสูญเสีย

การลดความสูญเสียสำหรับการผลิตน้ำดื่ม สามารถทำได้ ดังนี้

- **ดูแลเครื่องจักรอย่างสม่ำเสมอ** โดยวางแผนการตรวจเช็คเครื่องจักร เพื่อให้การผลิตน้ำออกมาได้คุณภาพ

- **การทำความสะอาดบรรจุภัณฑ์** โดยเฉพาะถังบรรจุน้ำ เมื่อนำกลับมาใช้ใหม่ หากโรงงานทำความสะอาดไม่ดี ถังอาจเกิดตะไคร่น้ำได้

4.6 การบริหารน้ำดื่มเมื่อผลิตเสร็จแล้ววางไว้ในสต็อก

เมื่อบรรจุน้ำใส่ขวดหรือถังเรียบร้อยแล้ว ผู้ประกอบการสามารถนำไปเก็บในห้องเก็บสินค้า อาจเป็นห้องสี่เหลี่ยมที่มีการกั้นอย่างเรียบร้อย หรือเป็นที่โล่ง มีหลังคากันแสงแดด สำหรับห้องเก็บสินค้าควรมีชั้นสำหรับวางสินค้า ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการปนเปื้อน สัตว์และแมลง

เนื่องจากการผลิตน้ำดื่มมีขั้นตอนไม่ยุ่งยากและใช้เวลาไม่นาน ผู้ประกอบการรายเล็กบางรายจะผลิตสินค้าวันต่อวัน ไม่เก็บสินค้าไว้ในสต็อกมากนัก เนื่องจากต้องใช้พื้นที่มาก ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับปริมาณของลูกค้าว่ามีมากน้อยเพียงใด โรงงานสามารถผลิตสินค้าได้ทันตามความต้องการของลูกค้าหรือไม่ น้ำดื่มสามารถเก็บไว้ในสต็อกได้เป็นเวลานาน หากผ่านกระบวนการผลิตที่สะอาด

5 การบริหาร

ธุรกิจนี้ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก เพราะสินค้าน้ำหนัก และต้องส่งให้กับลูกค้าโดยตรง ในขณะเดียวกัน บางครั้ง โรงงานอาจต้องเก็บเงินสดจากลูกค้าด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบการควรคัดเลือกพนักงานที่มีความขยันและซื่อสัตย์ โรงงานน้ำดื่มขนาดเล็กอาจประกอบด้วยพนักงาน ดังนี้

- พนักงานบัญชี 1 คน ดูแลเรื่องการเงิน รายรับ-รายจ่ายในโรงงาน
- ช่างซ่อมบำรุง 1 คน ดูแลเครื่องกรองน้ำ ซ่อมแซมเมื่อเครื่องมีปัญหา
- พนักงานขนส่ง 5 คน ทำหน้าที่ส่งสินค้าให้กับลูกค้า
- พนักงานฝ่ายผลิต 3 คน ทำหน้าที่บรรจุน้ำและล้างภาชนะ

ในส่วนของพนักงานบัญชีและช่างซ่อมบำรุง โดยส่วนมากเจ้าของกิจการโรงงานน้ำดื่มขนาดเล็กจะเป็นผู้ทำหรือดูแลเอง

*** สำหรับโรงงานขนาดใหญ่ โครงสร้างองค์กรจะมีความชัดเจนมากขึ้น โดยในแต่ละส่วนงาน จะเพิ่มทั้งบุคลากรระดับบังคับบัญชา และบุคลากรระดับปฏิบัติงาน

5.1 **การพัฒนาแรงงาน** ผู้ประกอบการควรเห็นความสำคัญของการพัฒนาพนักงานให้มีประสิทธิภาพ โดยการส่งพนักงานเข้าอบรม เช่น การให้บริการลูกค้า เรื่อง 5 ส. และการจัดไปดูงานตามโรงงานต้นแบบ เพื่อให้พนักงานนำความรู้ที่ได้มาให้กับสถานประกอบการ

5.2 วิธีการทำให้สินค้ามีคุณภาพที่ต่อเนื่อง

- **การดูแลรักษาเครื่องจักรหรือเครื่องกรองอย่างสม่ำเสมอ** โดยจัดตารางเวลาการดูแลรักษาเครื่องจักรว่า เครื่องจักรตัวใดที่วันต้องล้าง หรือเปลี่ยนไส้กรอง หากผู้ประกอบการต้องการให้สินค้ามีมาตรฐานสูง ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับทุกขั้นตอนการผลิต
- **การรักษาคุณภาพของน้ำดื่ม** โดยเฉพาะน้ำที่ใช้ในการผลิต ทั้งน้ำประปาและน้ำบาดาล จะต้องผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ได้มาตรฐานตามที่ อย.กำหนด
- **การรักษาความสะอาด** ทั้งสถานที่ผลิตน้ำดื่มและภาชนะบรรจุน้ำ สำหรับภาชนะบรรจุน้ำ จะต้องทำความสะอาดทั้งภายในและภายนอก ด้วยการล้างน้ำที่ผ่านกระบวนการกรอง คือน้ำที่สามารถดื่มได้มาล้างขวดและถัง

6 การเงิน

6.1 การจัดหาเงินทุน

ปัจจุบันนี้ ธุรกิจน้ำดื่มเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เงินลงทุนมาก ส่วนหนึ่งมาจากการจัดสถานประกอบการให้ได้มาตรฐาน GMP ทำให้ผู้ประกอบการต้องพึ่งสถาบันการเงิน เพื่อลงทุนในกิจการ อย่างไรก็ตาม ก่อนการลงทุน ผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงตลาดว่า สามารถรองรับสินค้าได้มากเพียงใด และผู้ประกอบการจะมีรายได้เพียงพอกับการจ่ายให้กับสถาบันการเงินหรือไม่

6.2 โครงสร้างการลงทุนในโรงงานน้ำดื่ม

- ◆ **วงเงินเริ่มต้น** หากเป็นโรงงานน้ำดื่มขนาดเล็ก ผู้ประกอบการควรมีเงินทุนไม่ต่ำกว่า 1,400,000 บาท (หนึ่งล้านสี่แสนบาท) ส่วนโรงงานขนาดใหญ่ใช้เงินลงทุนไปจนถึง 10 ล้านบาท
- ◆ **เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร** ประกอบด้วย
  - **โครงสร้างอาคาร** (ไม่รวมที่ดิน) ควรมีพื้นที่ประมาณ 6 เมตร x 12 เมตร ตกประมาณ 500,000 - 1,500,000 บาท
  - **รถยนต์ (กระบะ)** ราคาประมาณ 400,000 บาท
  - **เครื่องกรองน้ำและอุปกรณ์** ราคาประมาณ 300,000 - 400,000 บาท ราคาของเครื่องจักรและอุปกรณ์จะขึ้นอยู่กับกำลังการผลิต หากผู้ประกอบการต้องเครื่องที่มีกำลังการผลิตสูง ราคาเครื่องก็สูงตามไปด้วย บางบริษัทจะขายครบชุดพร้อมติดตั้ง ประกอบด้วย

- ปั๊มส่งน้ำ 2 เครื่อง
- เครื่องกรองแมงกานีส
- เครื่องกรองคาร์บอน
- เครื่องกรองเรซิน
- เครื่องกรองเซรามิค
- หลอดดูดตราไวโอเล็ตสำหรับฆ่าเชื้อ 1 ชุด
- เครื่อง Reverse Osmosis (R/O)
- หัวบรรจุน้ำสำหรับขวดขนาด 500 มล. และ 950 มล.
- หัวบรรจุสำหรับน้ำถังขนาด 20 ลิตร
- เครื่องล้างถังน้ำ
- ถังเก็บน้ำ ขนาด 3,000 ลิตร

◆ เงินทุนหมุนเวียน

สำหรับโรงงานน้ำดื่มขนาดเล็ก ผู้ประกอบการควรมีเงินทุนหมุนเวียนอย่างน้อยประมาณ 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาท) ต่อเดือน แบ่งเป็น

- ค่าแรงงาน
- ค่าน้ำ
- ค่าไฟฟ้า
- ค่าซ่อมบำรุงเครื่องจักร
- ค่าขนส่ง ค่าน้ำมันรถ
- ค่าบรรจุภัณฑ์ (ขวด ถัง) สำหรับธุรกิจน้ำดื่ม บรรจุภัณฑ์เป็นต้นทุนที่สูงมาก

***ธุรกิจน้ำดื่มสามารถลงทุนสูงกว่านี้ได้ โรงงานน้ำดื่มบางแห่งลงทุนสูงถึง 10 ล้านบาท และใช้เงินทุนหมุนเวียนประมาณ 1 ล้านบาทต่อเดือน เป็นต้น

การประมาณราคาของอาคารและอุปกรณ์การผลิตของสถานที่ผลิตต้นแบบ
สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล
น้ำดื่มบรรจุในภาชนะปิดสนิทด้วยระบบน้ำอ่อนและฆ่าเชื้อด้วยแสงอุลตราไวโอเลต
(ราคาประมาณการในปี พ.ศ. 2540)

รายการ	ราคา (บาท)
1. อาคาร	2,700,000
2. ถังพักน้ำขนาด 2,000 ลิตร จำนวน 2 ใบ	30,000
3. ถังพักน้ำขนาด 1,000 ลิตร จำนวน 3 ใบ	27,000
4. ปัมเติมคลอรีน	15,000
5. ปัมนำอัตโนมัติ	6,500
6. ปัมหน้าเหล็ก	8,000
7. ปัมน้ำสเตนเลส	16,000
8. ถังอัดความดันน้ำ จำนวน 2 ถัง	19,000
9. ถังบรรจุสารกำจัดเหล็ก	12,000
10. ถังบรรจุสารกรองถ่านกัมมันต์ กรองกลิ่นและสี จำนวน 2 ถัง	24,000
11. ถังบรรจุสารกรองเรซิน สำหรับกรองความกระด้าง	16,000
12. แท่งกรองตะกอนหยาบ	5,600
13. ถังกรองเซรามิค สำหรับกรองจุลินทรีย์ขนาดใหญ่	34,000
14. หลอดอุลตราไวโอเลตสำหรับฆ่าเชื้อ จำนวน 2 ชุด	60,000
15. หัวบรรจุน้ำสำหรับขวดขนาด 500 และ 950 มล.	30,000
16. หัวบรรจุน้ำสำหรับถัง 20 ลิตร	2,000
17. โตะสเตนเลสสำหรับพักผลิตภัณฑ์	17,000
18. อุโมงค์ความร้อน	65,000
19. รางลำเรียงชนิดลูกกลิ้งทำด้วยสเตนเลสยาว 11 เมตร	263,000
20. รถเข็นสเตนเลสสำหรับเก็บถังที่รับคืนและสำหรับฝั่งถัง จำนวน 6 คัน	135,000
21. เครื่องล้างขวดและถังด้วยน้ำสะอาด	17,000
22. ถังรองรับน้ำทิ้งจากการล้างและบรรจุ	10,000
23. ชั้นพลาสติกยกกระด้างสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 10 ซม. จำนวน 2 ชั้น	2,736

24. อ่างสแตนเลส จำนวน 3 อ่าง	58,000
25. เครื่องขัดถังภายในด้วยเม็ดเรซิน ติดตั้งพร้อมปั๊มแรงดัน	30,000
26. เครื่องล้างแบบฉีดน้ำชนิดใช้แรงดัน	20,000
27. ชั้นสแตนเลสสำหรับวางผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ชั้น	77,500
รวม	3,700,336

ที่มา : เป็นรายละเอียดราคาอุปกรณ์การผลิต ของโรงงานต้นแบบที่สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้สาธิตระบบการผลิต และควบคุมคุณภาพสำหรับสถานที่ผลิตขนาดเล็ก

: เป็นราคาประมาณการในปี พ.ศ. 2540

: อุปกรณ์เครื่องมือในกระบวนการผลิตที่นำเสนอ ส่วนหนึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อประกอบการผลิตและวิจัยเฉพาะกรณี ฉะนั้น ผู้ประกอบการต้องพิจารณาเลือกใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพของสถานประกอบการ

6.3 อัตรากำไรต่อยอดขาย

เนื่องจากน้ำดื่มที่ขายอยู่ทั่วไปในท้องตลาดมีขนาดต่าง ๆ กัน ทั้งที่เป็น ถัง ขวดแก้ว ขวดพลาสติกขาวใส และขวดพลาสติกขาวขุ่น ซึ่งบรรจุภัณฑ์เหล่านี้มีต้นทุนที่แตกต่างกัน เช่น

- น้ำดื่มบรรจุถัง ขนาด 20 ลิตร บางสถานประกอบการจะมีต้นทุนการผลิตที่ 2 บาท/ถัง และขายส่งให้ลูกค้าประมาณ 7 บาท/ถัง
- น้ำดื่มบรรจุขวดพลาสติกใส ขนาด 500 มล. บางสถานประกอบการมีต้นทุนการผลิตที่ 2 บาท และขายส่งให้ลูกค้า 3.33 บาท/ขวด
- น้ำดื่มบรรจุขวดพลาสติกขาวขุ่น ขนาด 950 มล. บางสถานประกอบการมีต้นทุนการผลิต 1.80 บาท/ขวด และขายส่งให้ลูกค้า 1.90 บาท/ขวด
- น้ำดื่มบรรจุแบบถ้วย ขนาด 250 มล. บางสถานประกอบการมีต้นทุนการผลิต 80 สตางค์/ถ้วย ขายส่งให้ลูกค้า 1.90 บาท/ถ้วย

ทั้งนี้ ราคาของน้ำดื่มแต่ละสถานประกอบการจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ตราหรือยี่ห้อของน้ำดื่ม สังเกตได้จากน้ำดื่มที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับกันในตลาด จะมีราคาสูงกว่าน้ำดื่มทั่วไป

เป็นที่น่าสังเกตว่าน้ำดื่มบางขนาดมีกำไรสูงมาก แต่บางขนาดแทบไม่มีกำไรเลย และจากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า เหตุที่ต้องผลิตขนาดต่างๆ เป็น เพราะต้องการสร้างความหลากหลายในตัวสินค้า เพื่อเป็นทางเลือกให้กับลูกค้า

ฉะนั้น กำไรของการขายน้ำดื่มเมื่อหักต้นทุนการผลิต (ค่าแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าขนส่ง ค่าบรรจุภัณฑ์) ยังไม่หักเงินทุนในสินทรัพย์ถาวร โดยเฉลี่ยจะอยู่ ประมาณ 30 – 40% ต่อบรรจุภัณฑ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่จำหน่าย การกำหนดราคาของผู้ประกอบการ ฯลฯ

6.4 จุดคุ้มทุน/ระยะคืนทุน

การคืนทุนของธุรกิจน้ำดื่มขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ขนาดของธุรกิจ ปริมาณลูกค้า ภาวะการแข่งขันในตลาด และความสามารถของผู้ประกอบการในการบริหารธุรกิจ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการน้ำดื่ม ระยะเวลาการคืนทุนของธุรกิจน้ำดื่มขนาดเล็กจะอยู่ประมาณ 3 ปี และหากเป็นธุรกิจขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ระยะคืนทุนของธุรกิจน้ำดื่มจะอยู่ประมาณ 5 – 7 ปี

6.5 วิธีประหยัดค่าใช้จ่าย

1. ผู้ประกอบการควรสั่งซื้อบรรจุภัณฑ์เป็นจำนวนมาก ๆ เพื่อผู้ประกอบการจะได้ราคาที่ถูกกว่าสั่งซื้อคราวละน้อย ๆ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการควรคำนึงปริมาณขายด้วย
2. นำน้ำที่ล้างถังภายในมาบำบัด เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่
3. จัดตารางการดูแลและรักษาเครื่องจักร โดยเฉพาะเครื่องกรองน้ำ ผู้ประกอบการควรจัดตารางเวลาการล้างไส้กรอง การเปลี่ยนไส้กรอง เพื่อบำรุงรักษาเครื่องจักรให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น การดูแลเครื่องจักรอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้านการซ่อม
4. ผู้ประกอบการควรซื้อภาชนะใส่น้ำที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะถังน้ำที่ใช้ในครัวเรือน ผู้ประกอบการควรซื้อถังเกรด A หากเป็นถังเกรด B, C อายุการใช้งานสั้นประมาณ 5-6 เดือน แต่ถ้าเป็นถังเกรด A อายุการใช้งานจะนานถึง 2 ปี

7. เงื่อนไขและข้อจำกัดที่สำคัญ

- มีการแข่งขันกันสูง ผู้ประกอบการน้ำดื่มเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้ตลาดแข่งขันกันสูง โดยเฉพาะเรื่องการค้าราคาสินค้า

8. ปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

1. **การบริการที่ดี** สำหรับธุรกิจน้ำดื่ม การบริการถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องพัฒนาให้ได้มาตรฐาน เพราะน้ำดื่มเป็นตลาดที่มีจำนวนคู่แข่งสูง และสินค้าไม่แตกต่างกันมาก ดังนั้น สิ่งที่ทำให้ลูกค้าประทับใจคือเรื่องบริการ เช่น ผู้ผลิตมีสินค้าให้ลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ และสามารถส่งให้ลูกค้าได้ในเวลาอันรวดเร็ว
2. **คุณภาพของน้ำดื่ม**จะต้องใส สะอาด และภาชนะบรรจุจะต้องปิดสนิท สามารถป้องกันสิ่งปนเปื้อนได้เป็นอย่างดี รวมถึงคุณภาพของน้ำดื่มต้องได้รับการรับรองจาก อย. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค
3. **มีทำเลที่เหมาะสม** เส้นทางขนส่งสะดวก รวดเร็ว สามารถส่งสินค้าให้กับลูกค้าได้ทันเวลา

แหล่งข้อมูล

เว็บไซต์

กรมพัฒนาการค้า, การจดทะเบียนการค้า,

<http://www.thairegistration.com/thai/register/detail5.phtml>

กรมทรัพยากรธรณี, การขออนุญาตใช้น้ำบาดาล,

<http://www.dmr.go.th/service/TSOOOOOM.htm>

สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ภาษีเงินได้ , ภาษีมูลค่าเพิ่ม,

<http://www.ismed.or.th/knowledge/alpha/body1/body1.htm>

หรือที่ กรมสรรพากร <http://www.rd.go.th>

กรุงเทพมหานคร, การให้บริการ, ภาษีโรงเรียนและที่ดิน,

<http://www.bma.go.th/html/page4.html>

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, บทที่ 6 หน้า 66 - 74, การขออนุญาตหน่วยงานท้องถิ่น,

<http://www.fda.moph.go.th/fda-net/html/product/other/kbs3/fdframe.htm>

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, บทที่ 6 หน้า 66 - 74, การขออนุญาตกรมโรงงาน,

<http://www.fda.moph.go.th/fda-net/html/product/other/kbs3/fdframe.htm>

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, บทที่ 6 หน้า 66 - 74, การขออนุญาตผลิตอาหาร,

<http://www.fda.moph.go.th/fda-net/html/product/other/kbs3/fdframe.htm>

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, บทที่ 6 หน้า 75 – 77, การขอเครื่องหมาย อย.,

<http://www.fda.moph.go.th/fda-net/html/product/other/kbs3/fdframe.htm>

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, น้ำดื่มบรรจุขวด : ต้นทุนการผลิตเพิ่ม...ผู้ประกอบการเริ่มปรับตัว,

<http://www.tfrc.co.th>

สัมภาษณ์

กระแสดิ้นธุ์ วงศ์บุญนาถ. กรรมการผู้จัดการบริษัทไทย เอ็น.เค.พลาสติก จำกัด. สัมภาษณ์โดย

จิราพร ศรีพลเงิน. 16 กรกฎาคม 2545.

กัณฑาทรรณ ชื่นคลัง. เจ้าของน้ำดื่มชื่อนอรุณ. สัมภาษณ์โดย จิราพร ศรีพลเงิน. 23 สิงหาคม 2545.

พรพจน์ ลิ้มสากล. เจ้าของน้ำดื่มไปโอ เอ็นเตอร์ไพรส์. สัมภาษณ์โดย จิราพร ศรีพลเงิน.

7 สิงหาคม 2545.

ประเจียด งามสงวนปรีชา. กรรมการผู้จัดการบริษัท บริสุทธิ์หยดทิพย์ จำกัด. สัมภาษณ์โดย

จิราพร ศรีพลเงิน. 15 สิงหาคม 2545.

หมายเหตุ

- ข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงการให้ความรู้เบื้องต้นเท่านั้น
- การเก็บข้อมูลได้ดำเนินการในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น ข้อมูลอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบต่อธุรกิจ

ฉะนั้น สำหรับผู้ที่คิดจะลงทุนจึงควรปรึกษาเพิ่มเติมจากฝ่ายบริการปรึกษาแนะนำทางธุรกิจของสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ISMED)

เบอร์โทร. 0-2564-4000

ลิขสิทธิ์โดย : สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม